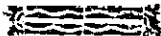

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG,
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BETSBÖL Szeredán 15. Juliusban 1789.

Különös Levelekből vett Hadi-Történetek.

MAndt. — „ Fejértemplomból Juniushnak 30-dikán
költ Levelek erősítik, hogy az óltától fogva a'
Törökök Ujj-Palánkával által-ellenben a' Rama hegye-
in minden nap nagy fokosággal mütogatják magokat,
és tegnap azt tapasztalták, hogy ök ezen hegyekre
nehéz ágyukot költöztetnek-fel; melyre nézve a'
Pálffy; Latterman és a' Harrakh Vafas-ferge a' ma-
gok Táborjokat Ujj-Palánkához közelébb mozdítot-
ták. Az ellenséges Sereg; mely 27-dikben éppen Szvi-
nitzdig jött, ott 2 Török-búzával és más életre tar-
tazó dolgokkal meg-terhelt hajóinkot el-fogta, és e-

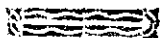

egészzen a' *Sáska* hegyéig bé-jött. Feldm. Lájd. Her-
tzege *Valdek* Moldovából egészzen *Alibekig* ment az
ellenség' eleibe, és mi azt reményjük, hogy innen
minden órán fontos híreket hallunk. — Méhádia kö-
rül az ellenség még semmihez nem fogott, talán
által-látták, hogy itt nem sokra mehetnek, vala-
míg Moldova és Ujj-Palánka a' mi kezünkben lá-
szon, és mi nekik innen egész erővel ellent álha-
tunk; mert az *Ujj-Palánkánál* lévő Sántzok és föld
Várok a' Dunán való járását az ellenségnek meg-
akadályoztatják, és az ugy nevezett Moldova és
Alibek nevezetű Pafzszufok óltalmozzák *Almást* és
a' térhelyet, úgy hogy csak egy szereztsés ütkezet-
re-is kéntelenítettni fog az ellenség a' Bánátból me-
gint ki-költözni.

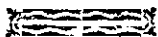
Zemlin 4-dik *Julius*. — „Ugy láttzik, hogy
Augustus előtt nálunk nem sok ujságok fognak tör-
ténni. A' Belgrádiak tsendefségben vagynak; és
mi-is ezen ő mostani titkos tsendefségjeket tse-
ndefségben szenvedjük. — *Serdáskier Abdi* Basának
Sabátsra való ütése ellen jó rendelések tétettek.
A' Hajókon álló hidak, melyek innen a' napokban
Bolifze-felé költöztetettek vala, onnan *Sabáts*-felé
vitetettek, és a' Belgrádiaknak ellent-álló Sántza-
ink partyai-is 18 fontos golyóbisú ágyukkal spekef-
tetnek. — A' Serviai Szabad-feregnek egy része a' Bá-
nádba való menetelre vala készen; de meg-állitta-
ték, és a' *Sabresi* környéken állapadt-meg. — A'
Szélső Helységek az egész határ-széleken tele vagy-
nak puztitó Tolvajokkal, kik nagy vigyázatot ki-
vaannak — és — a' Szabad-feregbéliek közzül-is so-
kon czebhez adták magokat. — Már egy darab
időtől

időtől fogva a' Török szökevényeket nem bortsátják a' Száván keresztül, hanem ezek a' Szerviai szökevényekre igazítottak, hól kenyér és pénz fizetés mellett dologt adnak nékik; és ha ezen dolog nem fog ezeknek tenni, úgy csak otthon maradhatnak; mivel ebből ki-tettzik, hogy az Országban is dologtalan házontalan lakólok lennének — henyélők — és Tolvajok nélkül pedig nem szükölködünk. — Kapitány *Petropolitznak*, ki nem régiben Levelet vitt vala Belgrádba, a' mondatott a' Törököktől, hogy ő többég efféle dolgokba ne-jöne Belgrádba, ha a' fejit szereti; mert igen könnyen ott találja hagyni.

Ö. Grádiskából *Juniusnak* 22-dikén. — *Serandlia* Bafa azokkal a' Lakásokkal, kik *Dubitzá*-felől a' mi határ-széleinken laknak, oly kegyetlenséggel bánt, hogy 6 Falukat egészfen el-pufztittatván, azokat kik magokat szaladáással nem menthették, mind *Bányalukára* hordotta; és ötöt ezen szerentsétlenek közül a' Keresztények Kémjeinek gondolván, elevenen szegesztette-fel a' *Bányalukai* kapukra. — 18-dikban Feldmarfal B. *Laudon*, és Fegyvertármester *Rouvro* ide érkezének, meg-kémlelék az egész Környéket, és B. *Laudon* *Ogutsányiba* vizsgál-tére. Azon időtől fogva minden nap kétszer vizsgálja-meg B. *Laudon* maga ezen Környéket. — A' m. hón. 26-dikán délutáni 4 órakor megint meg-érkezék Feldmarfal *Laudon* az Alsó-Városba, és azt parantsolá, hogy *Berbirtől* 600 lépésnyire egy hidat csináljanak; mely meg-lévén, a' *Sindler* Brigadájával ezen a' hidon az ellenségnek ágyuzása között által-mene, és legottan egy hid-örző Sántznak ásásához kezdetvén,

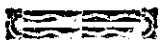
minekutánna 27-dikben ez-is kéz lett volna, 10 ágyukkal rakaték-meg. Ezen által-menetelkor egy néhány embereink el-esének és meg-sebesítettének kik között vala a' *Nádasdi* Sergének Obestere *Draskotzi* Ur-is, kinek az ágyu-gollyóbis a' kalapját hordván-el, a' sebess-gollyóbis' szelétől lováról le esék. Minthogy pedig ezen Obester Ur a' maga egész Sergének Lelke, tehát az ő el-esésének látásais az ő fegyveres népje között olly különös boszszú-állásra gyuladott érzékenységet okozott, hogy a' nép magának helyet alig talál vala; de midőn megláták, hogy az ő kedves vitéz Obesterek megint felkel, nem tudják vala mit csináljanak örömeiben. Midőn ez Feldm. *Laudonnak* fülébe hatott volna, parantsolá, hogy az Obester Ur mutassa-meg magát a' maga meg-szomorodott Népének, és térjen visszra. Már ma az Obester Ur minden veszedelmen kívül vagyon, és mégyen a' maga Sergéhez. 26-dikban és 7-dikben a' tüzelő ostromhoz hozzá-kezdettének, 28-dikban *Berbirnek Bányaluka*-felöl való kapui öszve-lődöztettének és hafzon vehetlenné tétettek. Ekkor az ellenség óltalmazó Serge az erdőkből ki-rohont a' reánk-való ütésre, és a' folyásában lévő dolgoknak akadályoztatására, és egyfzersmind a' Várbéli ellenség-is tüzel vala minden ágyuiból; de Feldm. *Laudon*, ki itt mindenütt személynesen jelen vala, nem akara meg-ijedni, hanem ágyuztatni kezdetvén, az ellenséget el-hajtá, és a' munkát tovább-is folytatni parantsolá. Már most a' *Berbirben* lévő nép minden mozgó jószágát költözteti-ki a' Várból, és kétség kívül két-fejű

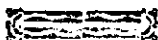
Safos Zászlók fognak addig *Berbirben* lobogni, míg ezen Levél Bétsbe érkezik, és a' Vár-örző nép többé szépen fel-nem kéretik, hanem minden más Vároknak például öfzve-fog vagdaltatni.

Moldovából különös Levelek által azt a' Tudósítást vettük, hogy H. *Kóburg* egy nagy Sereg ellenséget öfzve-aprítottatott volna; de látsuk innen a' Hadi-Tanátsból ki-adott Tudósításokat, mellyek ezek: (**)

„A' maga Táborával egészen *Paraváig* előmozdult H. *Kóburg*, Juninsnak 29-dikén ezt a' Tudósítást küldötte Bétsbe, hogy a' maga Hadi-fergeivel *Petruskányndól* álló Feldmarsal-Lájdinaut Báró *Splényi* a' *Barkó* fergebéli Húszár Kapitánynak *Geringer* Urnak a' m. hón. 22-dikén azt a' parantsolatot adta, hogy a' *Káfsinától* fogva *Kimpuráig* tartó környéket, és ha lehet tovább-is, vizsgálja-meg, és e' végre 100 Tsászar fergebéli Húszárokat ada melléje Kapitány *Podmanitzki* alatt őrizetül. Ezen Népség még ugyan azon nap meg-érkezék *Káfsinához*, hól az Arnótak Májora *Delli-Befsa* 80 Arnótokkal áll vala, és ezt nagyobb erőlségnek okáért maga mellé vevén, 23 dikben *Kimpuráig* ment, és valamint azon Helységet úgy az egész környéket felzágodozta és meg vizsgálta; azonban Kapitány *Geringer* egy nagy tetőről maga is a' környéket megtekinté. — Nem sokkal ezután azt a' hirt hozták az Arnótak, hogy 21 dikben élve 150 gyafalag Törökökök *Kimpurába* valának jövendők olly véggel, hogy a' Parasztaktól minden-féle eleségbéli dolgokat ki-préfeljenek, de azonban 4 magokkal vitt fe-

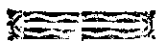

kerekkel *Vifontába* mentenek. *Geringer* Kapitány-is a' *Vifontai* Hegyekről némely ellenséges mozgást tapasztalt vala. El-küldék annak okáért a' Tsászáz Húszár Sergebéli fő Hadnagy *Ofterhubert* 20 Húszárokkal és 30 Arnótokkal oda, és a' többi Népet *Kimpurándl* edgyütt tartják vala. A' fő Hadnagy azon izenettel jöve-vizsza, hogy a' *Vifonti* hegyen tapasztalt Török vigyázat az ő közelítésére leg-ottan el-fzaladott, és a' több *Vifontában* vólt ellenség leg-ottan *Kakofsába* indúlt. Erre azt a' parantsolatot veszi azon *Komondó*, hogy *Kimpurából Szuzika-felé Kakosába* induljan. Az út közben egy Parasztat fogtanak az Arnótak, ki meg-vallá, hogy egy Török *Bajarahtár* 45 Jantsárokkal, tsak egy néhány órával ez-előtt, egy *Szuzika* mellett fekvő Malomból a' közelebb lévő erdőbe szállott-ki. Erre az Arnótak Májora *Alli-Bafsa* ki-kéri magának, hogy a' maga Népevel önként kereshesse-ki ezen ellenséget, és verekedhelsék-meg vele. — Midön már előre Kapitány *Podmánitzki* a' maga Komandóját el-osztotta, és a' *Szuzikai* Környéket és az egész erdőt meg-kémlelvén, 40 Húszárokat a' hátulról való óltalumra és vigyázatra el-állított vólna, az Arnótok Májora Sergének felével gyalog, felével pedig lovan az erdőbe mégyen, és meg-találja a' *Bajarahtárt* a' 45 Jantsárokkal egy mély gödörben, hól tsak edgyik felől lehet vala hozzájuk férni. Már ekkor a' Májor *Delli-Bafsa* 3 részekre osztotta vala a' maga Arnótjait, és ezekkel 3 felől kezdván egyfzeriben tüzelteni, 25 Törökököt el-ejte, sokokat meg-lebelített, 3-mat el-fogott, és a' többi edgyen-

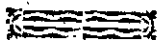
gvenként a' sűrű erdőbe szaladozván, lóháton lehetetlen vala őket tovább üldözni. A' mi részünkről is 1 Arnot el esett és egy ló; sok lovak; sőt a' Májoré is meg-sebesítették. Ekkor a' mi Népünk minden-felől öszve-húzá magát, és a' hegyen keresztül *Manaster - Bralia*-felé visszaindulván, 23-dikra virradó étzaka a' Táborba meg-érkezék.

Báró Feldm. *Laudonnak* Juliusnak 4-dikén tett Tudósítáfa-szerint, már a' múlt hón. 27-dikén minden *Berbir*' ostromlására tartazó készületek megtéttének vala; sőt nem tsak, hanem *Berbir* Várának Bányaluka-felől való falai, a' honnan mi-re-ánk ágyuzhatnak vala, és az itt lévő ágyuzó készületek le-ágyuztattak és haszontalonnokká tétettek, a' *Száva*-vizének innetső partján készült Battériákról; azon-közben a' Szávának tulsó partjain épült Battériákról *Berbirnek* Bányaluka-felől való kapuja a' semmiségig öszve-lödöztetett és egyszer'smind a' jobb-felől álló Bástya is nagyon meg-tsorbásítatott, éppen akkor, mikor a' mi Várunkból a' Bombikot és Gránátokat szorják vala Berbirre és az ezt óltalmazni kívánó készületekre. — Az ellenség tüzétől ezen napon 2 embereink öletének-meg, és 9-en sebet kapának, kik között a' *Dátsmúfster* fergebéli Zászló-tartó *Orelli* Urnak is egy ágyu-golyóbis el-vivé az edgyik lábát. — 28-dikban megint a' tűz valamennyire a' mi részünkről meg szünnén, minden ostromra szolgáló dolgokhoz megint hozzá kezdének, az ágyukot, hubitzákat, mazzarakot az előre ki-nézett helyekre rakák, (melly ekkori-munkának elé-beszélléfe talám unalmas-is volna) mely ná-

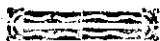
napon olly véghetetlen sok munkásaink közzül tsak egysem esett-el vagy febesítettet meg. — 29-dikben megint a' Battériáknak és más ostromi dolgoknak készítéséhez kezdének; északára kelve pedig; egynéhány Kartáttal égő tüzet, bombát, és tüzes koszorukat küldének az ellenségre, hogy ezeket az északai hadi-munkától megszüntetvén, alunpi kényszerithessék. Ezen napon egy Tábori Atsunk és egy napzámásunk megfebesítettetnek. — 30-dikban 400 katonáink és 200 napzámásaink megint munkához kezdvén, minthogy az ágyuzáshoz kezdte a' Török munkásainkra, a' mi Battériákról-is valamint a' mi Várunk' fokáról és Bástyáiról el-kezdődvén a' tűz, bombákat és tüzes koszorukat és gollyóbifokat hánynak vala az ellenségre, mellyek Berbirben azon észak egész virrattig tartó gyuladást okozának. Az ellenség tüze által ezen napon-is egynéhány dolgozó katonáink és Napzámásaink megfebesítettetnek, és 1 napzámás agyon löveték, — Juliusnak 1. napján 600 katoná dolgozásaink közzül a' föld-ásó Seregbéli Hadnagy *Vifoda*, más két köz-emberekkel edgyütt megfebesítették, és 2 emberünk agyon lövetének. Ugyan ezen napon a' *Verbaska* vize mellett a' már 30-dik Juniusban el-kezdett munkának folytatásában. A' Grádiskai Seregbéli Fő-Hadnagy *Meikirkh* Ur 4-ed magával megfebesítettetnek, és egy napzámás halálra löveték. — Midőn látnák a' Törökök, hogy a' miéink a' munkával tsak nem egész tökéletességre mennének, éjjel nappal tüzelni kezdének, és a' mi munkásainkra Kartáttal lödözének, melyre a' miéink is tüzet lobbantván, minden Battériáinkról és a' Várból olly tűz özön

özön származa, hogy az ellenség halgatásra kényszerítették. — Juliusnak 2-dikán az ellenség mintegy 800 katoná munkálsainkra ütven, azokra keményen tüzelnek vala, hol a' miéink, noha különös vitézséggel állának - is ellent, még - is közzüllök 3 elesének, 7-en sebet kapának, és ketten nem tudatik hová lettenek, és a' munka ekkor nem sokra terjede. Étzakának idején a' leg-nagyobb mazsarakból hányatnak vala Berbirbe a' tüzes gollyóbi-fok, tüzes koszorúk és bombik a' Városba, hogy a' mi munkálsaink többre mehessenek.

Az Erdélyi Tábornak fő Vezére által Juliusnak 7-ső napján az a' Tudósítás tétetett, hogy itt, valamint a' *Vulkáni*, ugy a' *Fogarasi* erdőben ellenséges *Sergek* mutogatják vala magokat; de minden tsetépaté nélkül megint el-tüntenek. A' *Vulkáni* Pafszusra mintegy 600 lovas Törökök jöttek vala egészlzen az első bé-vagott szélekig, és itt a' vágott fák megé gyültenek vala tsamóba: Ezeknek *Obesier Krai* 100 Szabad-sergefekkel és egynéhány Húzárokkal vizsgáláfsokra menven, látja vala, hogy, hogy az ellenség magát nagy siettségel visszavonja. — A' *Fogarasi* erdőkön, mintegy 2000-ből álló ellenség egészlzen *Szkerifora* hegyéig jött vala; de midőn a' mi népünk ezeknek elejekbe ment vólna, alig láták-meg, leg-ottan nagy siettségel térének vissza. — Ezután Májor *Binszföld* alatt egy Sqvadrán Székely Húzárs és 2 Osztály gyalag *Orátyitól* fogva egészlzen *Rukurig* küldeték szágodazó vigyázatra; a' kik tsak nyomát sem látták

ták foholt az ellenségnek. *Eddig a' Hadi-Tanáts-
hoz jött Tudósítások. (**)*

Elegyes Tudósítások.

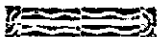
Tegnap előtt 3 Kurir, tegnap kettő, és a' m.
étzaka-is egy érkezék-meg Bétsbe, mely utólsóró-
aszt bezéllik, hogy a' *Bender* meg-vételének híret
hozta volna; de mi még ezt nem egélszen hiszszük
— azonban

Hogy Berbirben már tsak egy ép ház se lé-
gyen, mellyen a' *Laudon* tüze és ágyu-gollyóbírsai
tsorbát ne-ajttenek volna, azt bizonyosnak erösi-
tik. A' mái napon érkezett különös Levelek ugy
bezéllenek, hogy *B. Laudon* a' *Berbiri* Törököknek
szörnyü nyakalságokat látván, melyszerint már két-
szeri *Berbirre* való (*Sturm*) rohonásának kemény
ellent-állottanak, tartván attól, nehogy a' segítség-
nek véghetetlen fokosága meg érkezvén, ennek meg-
vétele még annák terhesebb légyen, a' folyó-vizet
egy felől meg-állította, meg-dugta, és ki-önteni
kényszerítette, mely által az ellenség földjének azt
a' környéket, mellyen a' segítség el-jöhetne 15
mértföldnyire vízbe borította. — Innen még a' hé-
ten nagy hirt hallunk. Azonban a' *Firhang* alá
tekintető Politikusok azt itélik, hogy nekünk az
idén is egy tettetés tsendes hadakozásunk lézen-
— a' Télen pedig egy kivánt békeféségünk — az idő
3 hónap alatt bizonyosobban szól a' dologhoz —
addig is

Bétsben a' *Leopold* Városban látjuk, hogy egy-néhány ugy nevezett *Politzáj* katona jö kereftül a' hidon, és mindeniknek egy egy 12 — 13 esztendős fiu gyerek van a' kezén, és kézen fogva vezetik őket-bé a' Városba. Tudakozzuk mi az oka? 's mondják, hogy ezeket mind Siposnak és Dobosnak gyűjtik-öszve; 's ekkor tudók-meg, hogy már egy hetitől fogva vagy 200 illyetén fiakat a' Kuglizó-kertekből, hól ezek kugli-rakással élnek vala, öszve-gyűjtettenek. — A' Bétsi ugy nevezett *Deárium* a' Töröknek Bánátba való bé-ütését, mellyet a' *Kurirral* edgyütt ki-trombitált vala, vizfza-vonta.

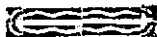
Minden külső és belső Levelek igaznak irják ezt; és Horváth-országból-is ezen ritka történetről így tudósíttatunk: „ A' *Grakházi* Plébánus *Vicentz Guibellik*, a' maga kérésére azt nyerte-meg Feldm. Báró *Laudontól*; hogy a' maga Ecclesiájából és a' szomszéd Helységbéli lakafokból egynéhány 100 főből álló Szabad-ferget állithassan-fel, hogy az ő általa javasolt dologhoz foghassan. Minthogy ezen valóságos derék Plébánus Ur nem tsak a' maga népétől, hanem a' szomszédbéliektől-is nagyon kedveltetik, tsak rövid napok alatt 300 főből álló Szabad-ferget gyűjt-öszve, a' kiktől ő kifizetvén, egynéhány Tíztekkal edgyütt Juniusnak 20-dikán bé-üt a' Török-földre, 4000 Ketskét és Jóhát, 100 Ökröt és 40 lovat által-hajt olly szereztséfen, hogy tsak egy emberét sem vesztette-el, hanem az ő emberei 7 Törököt le-vágtanak, 3-mat el-fogtanak, és vizfza-jövet egy *Tzernilug* nevű Török falut egézfzen öszve égetett. — Ezen Plébánus Ur Boszniában

Livnában született Török nemzetére, ki a' maga ifjuságának idején Hazájából ki-üldöztetvén, a' Szerentsés Egek *Likába* hozták, hól már ma, mint Pap a' Töröket rettentí.

A' Velentzéből jött közelebbi Levelekből olvasuk, hogy a' Porta a' *Skutari* Basának eddig tett nyakasságáért nem tsak meg-engedett, hanem azt *Independensé* tenni következő fel-tételek alatt méltoztatott: u. m. 1.) Ha a' Portának háboruja legyen, ekkor a' *Skutari* Basa tartozik 30-ezerezzel magával a' Portának segítségül lenni, és annak esztendőnként 3 millio Piástert fizetni, békeességben pedig 2 millio. 2.) A' Konstantinápolyi Kereskedőknek szabad lészzen az Albániai Ki-kötő helyekbe mindenkor szabadon bé menni, kereskedni, és azoknak tartozik a' *Skutari* Basa minden környül-állásokban általmúl lenni.

Az Ismailnál fekvő Török Tábortól érkezett Konstantinápolyba egy Török Generális, kit a' Porta maga hivata visszsa, mint olyan Férfit, ki a' *Kubáni* és *Georgiai* Nemzetet 's Tartományt jól esmévén, mint most, a' midőn a' *Georgiaiok* az Orosz Udvartól el-pártolván, az ő előbbeni örökös Urakhoz a' Portához visszsa-állottanak: ezekkel az Oroszok ellen, mint született Tatár és nagy Férfi, vitézül tudna hadakozni.

A' Rosában.

Ma 2000 Tseh és Morva Rékluták érkezének Bétsbe; kik között meg-élemedett emberek-is igen fokon találatnak.

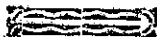

A' *Gräfen* Sergebéli Húzárokról azt írja egy Bétsi Nemet Levél, hogy ki-kérték *Laudontól*, hogy Berbirbe ök mázhafsanak a falan elől-bé gyalag, pillolyos és meztelen kardos kézzel, mellyet *Laudon* meg-is engedett nékik.

R. Sz. B. Gróf Teleki Sámuel Ur ö Excelentziájá-
ja ma Bétsből Füredre indúlt Kedves Grófnéjával
edgyütt Feredöre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Feldmarsal Lájinánt Gróf *Vartensleben* Úr már meg-gyógyúlt, és ugy gondoljuk, hogy minden órád a' Táborhoz vissza mégyen.

BCU Cluj / Central University Library Cluj